

A
SHORT HISTORY OF
JAGATHGURU
Sri Sankarachariya
AND
HIS SUCCESSORS
ON
HIS HOLY THRONE

COMPILED BY
Pandit RAMASWAMI SASTRI,

*of Thrukodikaval
Narasingampet Post*

WITH
the help of Mahratta Pandits.

Sl. 29983
1981

SRIRANGAM:
SRI VANI VILAS PRESS.
1915.

Mansoni
1664

श्रीजगद्गुरु श्रीशंकराचार्याः
श्रीऋश्वीकामकोटिपीठाधिपतयः ॥

श्रीवाणीविलासन्दायन्त्रालयः श्रीराम

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

॥ श्रीमन्महागणपतये नमः ॥

॥ श्रीमच्छंकराचार्यचरित्रप्रारम्भः ॥

श्रीमच्छन्द्रकलाकलापचरणाम्भोजातपूजातपः

प्रोद्यत्वोधविधूतमोहतिमिरस्तोमस्य यस्योक्तयः ।

वेलातीतभवाम्बुराशिजठरे सम्मज्जतां तारिका-

स्सोयं शंकरदेशिको वितरतु श्रेयांसि भूयांसि नः ॥

स्वस्ति श्रीमत्परमदयालुपरमेश्वरया कलियुगीं २०००
वर्षे झाल्यानन्तर कलिप्राबल्यामुळे या भरतखंडांत सर्व-
वैदिकमार्ग भ्रष्ट झाल्यानें जैन बौद्धादि अनंक दुर्मतांची
वृद्धी होत आहे असें पाहून, सर्वलोकांवर अनुग्रहकर-
ण्याच्या इच्छेनें कुमारविरंची इत्यादि देवानां आत्मसहा-

यार्थं भूमीवर अवतार ध्या अशी भाङ्गादेऊन भापण स्वतः केरलदेशांत कालटीग्रामांत राहाणाऱ्या शिवगुरुनामक ब्राह्मण जो (पुत्रहोण्याची इच्छा वाळ्गून तपश्चर्याकरीत होता- त्याची एक निष्ठा भक्ति पाहून अति प्रसन्नतेने त्यास वर दिलार्कीं मी तुझ्याघरीं अवतार घेईन) त्यावरास पूर्णकरण्या कीरतां त्याची सद्धर्मपत्नी आर्यांबा इच्या उदरीं कलिवर्ष २५९३, नंदननामसंवत्सर वैशाखशुद्ध ५ पुनर्वसु नक्षत्र धनुर्लग्नया शुभमुहूर्तावर अवतारधारण करते झाले— हा पुत्र केवळ ईश्वरावतारच आहे असें जाणून त्याचे नाव शंकर असेठेविलें नंतर तिसऱ्यावर्षी चौल कर्म केलें व या- स्वल्पावधीतच बालक्रीडानंदाचा काहींसा उपभोग घेऊन शिवगुरूब्राह्मण मृत्युपावला पुढें ५ वर्षांच्या वया पर्यंत सकलविद्या पारंगत होऊन उपनयनसंस्कारहीझाला गुरु- कुलवासत्रास न होतां २ वर्षांतच सर्वशास्त्रांत निपुणझालेत. अष्टमवर्षलागतांच तुरीयाश्रमघेण्याच्या इच्छेनें मातोश्री- स प्रार्थना केली व आज्ञामागितली परंतु प्रापंचरीत्या या मुलास ग्रहस्थाभ्रमह्वावा या हेतूनें मातोश्रीनें संन्यास घेण्या, ची आज्ञा दिली नाहीं तेह्नां प्रापंचिकदुःखांचे नानाप्रकारें विस्फोटणकरून सांगीतल्यावरही मातोश्रींनी आज्ञा दिली

नाहीं असें पाहून मात्राज्ञा हावी व दुर्वास ऋषी शार्वे करून मकरी चा जन्म प्राप्त झालेल्या हा हा नामकगंधर्वास ही मुक्त करावें अश्या उद्देशद्वयाने मातोश्रीसह चूर्णनिदीस स्नानाम गेलेत, पाण्यांत उतरतांच मकरीनें माझापांय धरंलीं असें मातोश्रीस ओरडून सांगितलें। मातोश्री फार क्लेशितझाली असें पाहून पुन्हां मातोश्रीची प्रार्थना केली कीं आपणमला तुरीयाश्रमघेण्याची आज्ञा देत असलांतर मी वांचेन नाहीं-पेक्षां हीमकरी मला घेऊनजात आहे तेद्वां मातोश्रीनें हा अनावरसमय आहे असेंजाणून यांनां तुरीयाश्रमाची आज्ञा-दिली त्यामात्राज्ञानुसार आश्विनशु. १५ अश्विनीनक्षत्र अभिजित्मुहूर्तावर तुरीयाश्रमधारण करते झालेत ।

तदनंतर मातोश्रीस नमस्कार अर्थात् वंदन करून तुरीयाश्रमाच्या क्रमसंन्यासपद्धतीस अर्थात् धर्मास आचरण केलें पाहिजे झणून कांहीं दिवसगुरुसेवाकरण्याची इच्छाप्रगट केली व जाण्याची आज्ञामागितली । पुत्राचें हें वचन ऐकित्वांच मातेस फारदुःखझालें त्यावर पुढें होणाऱ्या वियोगदुःखावरही तिचें (मातोश्रीचें) अनेक रीतीनें संबोधन केलें अर्थात् समजूत दिली व ज्यावेळीं आपण माझे स्मरणकराल त्यावेळेस लागलीच हाजर होईन असें अभिवचन मातोश्रीस

दिलें व जाण्याची आज्ञा घेतली. तेथून निघून श्री नर्मदा तीरीं तप करणारे गोविंदभगवत्पाचार्य यांज जवळ जाऊन आत्मोद्देश प्रगट केला व त्यांज पासून सरस्वती सांप्रदाई महावाक्यांचा उपदेश घेऊन श्रीमच्छंकरभगवत्पादाचार्य अमें नांवटेऊन घेतलें. कांहीं कालपर्यंत आत्मविचारकरीत गुरुजवळच वासकेला । त्यासमयीं नर्मदेचा मोठापूर येऊन जनास फार त्रास झाला तेह्नां ते लोक शरण आलेत त्यावर आचार्यांस करुणा येऊन तें सर्वपाणी एकामृतिका घटा मध्ये आपल्या तप सामाध्याने भरून जनांस त्या त्रासापासून सोडवलें तेथून गुरु आज्ञा घेऊन श्रीवाराणसीमहाक्षेत्रास जाते झाले तेथें श्रीकाशीविश्वेश्वरगंठीं चांडालवेषानें येऊन यांची परिक्षाघेतली व प्रसन्न होऊन आपलें निजरूपाचें दर्शनदिलें व मांगितलें कीं आपणभाष्यत्रयांचीरचना करावी त्याप्रमाणें आचार्यांनी प्रस्थानभाष्यत्रयग्रंथांची रचना केली आणि पुष्कळशे वेदांपर, भक्तिपरग्रंथहीलोकान्याकल्याणार्थ करितेझाले व दक्षिणदेशांतून आलेल्या सनंदन नामक ब्राह्मणास आश्रम देऊन आपला शिष्य केला. एकेदिवशीं असा चमत्कार झालाकीं हासनंदन शिष्य गंगेच्यादुसरी कडेहोता इतक्यांत आचार्यानें त्यासबोलविलें हीवाणी आप

त्यागुरुचीच आहे असें जाणून लागलीच त्याने गंगेत उडी घातली हें पाहून हाखरा गुरु आज्ञा पालक आहे असेंसमजून गंगेने यास एक कमलपुष्प दिलें, त्यापुष्पा धारानें गंगेचा प्रवाह ओलांहून गुरूजवलयेऊन उभारा-हिला । या अलौकिक चमत्कारासपाहूनच आचार्यानें याचें (सनंदनाचें) पद्मपादाचार्य असें नांवठेविलें । त्या-नंतर कैलासमार्गांत सप्तकोटीमहामंत्रांची उपासनाकरून त्यांसिद्धकरून घेतलें व त्यांच्यासहायते करून गगनमार्गानें कैलासास जाऊन प्रविष्ट झालेत् । गणांनीयुक्त श्रीपार्वती-देवी ज्याच्यावामांकावरवसली आहे अश्या श्रीशंकरास पाहून वंदन करून स्तुती करतेझालेत । यास्तोत्रास ऐकतां च श्रीपरमेश्वर प्रसन्नझालेत (मदंशतस्त्वं जातोसी) माझ्या च अंशापासून तूं उत्पन्नझालास अर्थात्त शंकराचार्य हा-माझाच अंश आहे काही भिन्नतानांही असेम्हणून परमे-श्वराने आचार्यास पांच स्फटिकलिङ्गें (योग लिङ्ग, भोग लिङ्ग, वरलिङ्ग, मुक्तिलिङ्ग, मोक्षलिङ्ग) आणि सौन्दर्य-लहरीनामक मंत्रसारस्तुति देऊन यांवरपूर्ण अनुग्रहकेला कैलामाहून याभूलाकीं येते वेळीं मार्गांत नेपाळास येऊन प्राप्तझालेत । तेथें असणान्या श्रीपशुपतेश्वराचे दर्शनही

घेतलें । वृषदेववर्मानामक राजाची भक्तिश्रद्धापाहून आनंदीत होत्साते त्यास उपदेश (अद्वैतोपदेश) करून आपला शिष्य केला । त्यास पुत्रसंतान नहर्ते, यांचा अनुग्रह झाल्या वर मुलगा झाला म्हणूनच राजानेमुलाचेनाव शंकर असें ठेविलें नैपाळच्या राजाची भक्ति श्रद्धा अत्यंत आहे व पूर्ण-धर्माभिमानी आहे असें जाणून कैलासाहून आणलेल्या पांच स्फटिक लिंगापैकी वरलिंगनामक चन्द्रमौलीश्वराची तेथें (नैपाळांत) रथापना केली व त्याराजास (तुझे शत्रु-बाधारहित अखंडराज्य चालो) असा आशिर्वादही दिला तेथून निघून बद्रिकाश्रमां आलेत तेथें नारायणमूर्तीचें दर्शनघेऊन जोतिष्मतीमठ निर्माणकरून त्यांत मुक्तिलिंग-नामक चन्द्रमौलीश्वराची स्थापना केली. त्याच ठिकाणी एक उष्णोदकाचें कुंड आहे तेही यांनींच निर्माणकेलें या कुंडाचें पाणी नेहमीं उष्णचरहातें ।

तेथून निघून संचार मार्गांत जनांस अद्वैतोपदेशही करीत करीत प्रयाग अर्थात् अलाहाबादेस येऊन प्राप्त झालेत तेथें गुरुनिंदादोषपरिहारार्थ साळीचे सालपट गोळाकरून व तें पेटवून आत्मप्रायश्चितार्थ निश्चयकरून बसलेला स्कंदा-वतार व कर्ममार्गस्थापक असाजो कुमारिलभट्टपादाचार्यांस

दर्शन दिले व तो अनुत्तमज्ञाला असें जाणून तूं दोषमुक्त आ-
हेस असें अभिवचन देतेझाले । त्याच्याच प्रार्थनेवर काश्मीर
देशी माहिष्मती नगरांत राहाणारा, ब्रंम्हावतार, कर्ममार्ग-
स्थापक असा जो पंडित मंडनमिश्रनावाचा ब्रंम्हण होता
त्यासही दर्शन दिलें ।

खालील प्रतिज्ञेनुरूप आचार्यांचें व मंडनमिश्राचें वादा-
स प्रारंभ झाला ।

१. कर्ममार्गाचें खंडन झाल्यास मंडनमिश्राने संन्यास-
धारण करून आचार्यांचे शिष्य ह्वावें ।

२. भट्टेताचें खंडनझाल्यास आचार्यांनी गृहस्थाश्रम
षेऊन उक्त पंडितांचे शिष्य बनावे ।

वादांत आचार्यांची वर बाजू झाली अर्थात आचार्य
जिकलेत तेह्नां कबूलीप्रमाणे पंडितमंडनमिश्रास संन्यास दे-
ऊन आपला शिष्य बनविला त्याचें नांव सुरेश्वराचार्य असें
ठेविलें । उक्त वादांत अपजय होऊन आपल्यापतीस संन्यास
ध्यावें पडलें असें पाहून सरसवाणी मंडनमिश्राची स्त्री ।
(कि जी केवल सरस्वतीचांच अवतार होता) ब्रंम्हलोकास
(स्वर्गास) जाण्याकरितां निघाली असें अबलोकितांच आचा-

यांनी वनदुर्गाप्रयोगाने तिला अधर बंधन केलें व थांबवली आचार्यांच्या या प्रयोगावर तिला फार राग आला आणि आचार्यां समक्ष येऊन वादकरण्यास सिद्ध झाली तेन्हां आचार्यांने तिलाही वाग्वद्ध करून घेतलें ते येणे प्रमाणे वादांत जो जिंकेल त्याने दुसऱ्यास आपला शिष्य करून घ्यावा या प्रतिज्ञेवर आचार्यांचा व सरसवाणीचा वाद चालला ।

आचार्यांनी सरसवाणीस ६३ कलांत जिंकिलें परंतु ६४ वी कामशास्त्रसंबंधी जी कला त्यांत यांना अगदींच माहिती नव्हती— (माहिती नसल्याचे कारणकी) ब्रह्म-चर्याश्रमांतूनच तुरीयाश्रमातगेलेत झणून यांना गृहस्थाश्रमाचा कांहींच अनुभवनहतासबब त्यासंबंधाने काहीं बोलूंकलेनाहीं— तथापि केवळ ईश्वरांशच असल्याकारणानी सरसवाणीपासून ६ महिण्यांची मुदत घेतली व परकायाप्रवेशिनी विद्येने कामशास्त्राचाही अनुभव घेऊन स्यांत ही प्रवीण झालेत आणि सरसवाणीस जिंकिलें तेन्हां उच्च झणजे वर सांगितल्या प्रतिज्ञेनुरूप सरसवाणीस आपली दासी केली । हा केवळ सरस्वतीचा अवतार आहे असें जाणून तिला आपल्या मार्गे येण्यास सांगितलें ।

मार्गांत एका कापालिकमताभिमानाने आचार्यास मस्तकमागीतलें, आचार्यमस्तकदेण्यास सिद्धझालेत, इतक्यांत त्यांचे शिष्यां पैकीं पद्मपादनावांचे शिष्यास ज्ञानदृष्टीने हा कपटप्रसंग माहीत होतांच नरसिंहरूपधारणकरून पद्मपादत्याठिकाणीं आले व त्याकापालिकास उभा धिरून टाकिला ।

तेथून निघून गोकर्णक्षेत्रीं येऊन प्राप्तझालेत तेथें एकामृतक मुलासपाहून त्यास जिवंतकेलें पुढें श्रीवल्ली अप्रहारांत एकमूकबालक दर्शनापेक्षेनें आचार्या समक्ष येतांच त्याचे मूकत्व जाऊन वेदांतकथनकरताझाला त्याचमुलास आश्रम देऊन आपला शिष्य केला व त्याचें नांव हस्तामलक असें ठेविलें ।

तेथून निघून जागजागीं दुर्मतांची खंडना व अद्वैतस्थापनाकरीत करीत विभंडकतपोवनांत 'तुंगभद्रातीरी' शृंगगिरीस येऊनपोहोंचलेत । सरस्वतीचें कांहीं अंश तेथें ठेऊन (अर्थात कांहीकला तेथें स्थापनकरून) सरस्वतीस ब्रम्हलोकाप्रत जाण्याची आज्ञादिली । आणि पद्मपादाचार्यास रामेश्वरीं जा असें सांगितलें । मार्गांत पंचपादिकानामीपुस्तक भर्षीतपडून जळूनगेलें तेहां पद्मपादाचार्य पुढें न जातां परत शृंगगिरीस आलेत आणि

त्यांनी हीगोष्ट आचार्यांस सांगितली । पूर्वी आचार्यांनं हें पुस्तक एकवेळ साद्यंत भ्रवणकेलेहोतें त्याप्रमाणें नवीप्रती-
तयारकेली जी आजतागाईतप्रसिद्धीत आहे ।

इकडे मातोश्रीने आपला काळ समीप आला असें जाणून यांची आठवण केली । तत्क्षणीं तेथें जाऊन ति-
ची इच्छा पूर्ण करतेझाले म्हणजे मातोश्रीमरणपावली असें पाहून पुढीलकृत्यास आरंभकरावा अशा विचारांत पूर्वाश्र-
मचे गोत्रजांस त्या कार्यात तुम्ही सहायता द्यावी असे-
म्हटलें परंतु मातुलपक्षाखेरीज इतर गोत्रजांनी सहायता-
करणे सोडून उलट यांचा उपमर्द केला कीं अठवर्षाच्या वयाच्यामुलास संन्यास घेणें अयोग्य व अशास्त्र आहे सबब तुम्हीं पतित आहां त्यावर आचार्यांनं उत्तर दिलेकीं वैरा-
ग्यास वयाची गरज नाही, या उत्तरावरही त्यांचादुराग्रहच आहे असें जाणून आचार्यांस अती क्रोध आला आणि श्राप-
देते झालेकीं आजमितीपासोन या गांवच्यालोकांनी श्वास आपापल्या सरहद्दीतच दहन करितजावें व समूह व-
स्ती करून ये म्हणजे दूरदूरधरवांधूत रहावें या आक्षेपा-
भंगकेल्याससमूळनाशहोईल । आचार्यांची ही क्रोधयुक्त वा-
णी भ्रवणकरतांच मातुलपक्षीयजनसर्व येऊन आचार्यांस

अति नम्रतेने शरण आलेत आणि अपराधाचीक्षमा मांगितली । तदनन्तर आचार्यांनी मातोश्रीचे मृतकशरीरास म्हणजे श्वास खंडखंड करून जाळूनठाकिलें । आजपासून कोणी संन्यासी या कालटी प्रामास येऊन ये असे बोलून तेथून निघूनगेलेत । शृंगगिरीस येऊन तेथें एकमठबांधवून त्या मठांत भोगलिंगनामक चन्द्रमौळीश्वरची स्थापनाकेली । त्या देवाच्या पूजे करितां व आसमंतात् असणाऱ्याशिष्यवर्गास अद्वैतोपदेश करीत असण्यासमृत्युअंशपृथ्वीधवाचार्यनामक आपल्या एका शिष्यास तेथील मठाधिपति केला । नंतर तेथून निघून मार्गांत जनास अद्वैतोपदेश करीत करीत द्वारकेस येऊन दाखलझालेत तेथेही कालिका नामक पीठ स्थापीलें, व पद्मपादाचार्यास त्यामठाचे अधिपतीकेलें । पुढें मार्गांत अद्वैतोपदेश करीत करीत जागजार्गी असणाऱ्या उग्रदेवतांचे तेज शांतकरीत श्रीजगन्नाथपुरीस आलेत तेथे ही गोवर्धन नावाचें मठ बांधवून त्यांत विमलादेवीची स्थापना केली व पूजे करितां हस्तामलक आपल्या शिष्याम तेथील मठाधीश केला । तेथून मद्रासेस आलेत तेथील चंडी नामक देवीचें उग्रतेज आकर्षण करून तिलाशांत केली पुढें मार्गांत अद्वैतोपदेश करीत क्रमानें चिदंबरश्रेष्ठी प्राप्तझालेंत तेथे

श्रीनटराजाचे मंदिरांत मोक्षलिंगाची स्थापना करून आकाश यंत्राचा उद्धारकेला तेथील व्यवस्था गावांत राहणाऱ्या तीनहजारविद्वन्ब्रह्मंडळीचे स्वाधीन करून आपण तिरुपती अर्थात शेषाचलपर्वती आलेत । तेथे श्रीसुब्रह्मण्य आणि व्यंकटेश्वर यांच्या मध्यभागी घनाकर्षण यंत्राचा उद्धार करून आपण रामेश्वरास येते झालेत, तेथे सेतुस्नान व श्रीरामेश्वराचे दर्शन घेऊन कन्याकुमारीस आलेत तेथील प्रचलित वीर वैष्णवमत्ताचे खंडन करून अद्वैताची स्थापना केली आणि तेथून निघून मार्गात जागजागी धर्मोपदेशकरित क्रमाने जंबुकेश्वरीं येऊन प्राप्त झालेत । तेथे अखिलांडेश्वरीचे दर्शन घेतले त्यामूर्तीचे ते उग्रतेज अवलोकन करतांच आचार्यांच्या मनांत आले कीं या उग्रतेस शांत करण्याने लोकांचे कल्याणहोईल असे जाणून श्रीगजाननासदेवी समोर केले । विघ्नेश्वरावर दृष्टी पडतांच देवीने पुत्रवात्सल्याने अधो दृष्टी केली ती अधो दृष्टी तशीच रहावी झणून देवीच्या कानांत असणाऱ्या कर्णफूलांत श्रीचक्रांचा उद्धारकेला । अश्वारीतीनेत्यादेवीचे उग्रतेज शांत केले । आचार्यांच्या या अलौकिकपराक्रमास पाहून (त्रिशिरपुर) (त्रिचिनापल्लीचा) राजा फार प्रसन्नहोऊन यांचाफारगौरव

करिताझाला व तेथें याना एकमठही तयारकरून दिलें त्या स्वर्चा करितां काहीगांवहीदिलेत जे आजपरिग्रयंत चालत आहेत तेथून पुढें सत्यव्रत प्रलयजित असें जे कांचीक्षेत्र त्याप्रत येते झालेत तेथें रुद्रकोटी (एकाग्रेश्वर) पुण्यकोटी (वरदराजस्थान) यादोनी स्थानांच्या मध्य भागी कामकोटी या नावाने सुप्रसिद्ध स्थल आहे त्याच्या काम कोष्ठ धरातल या नावाच्या गुहा द्वारांत पद्यासनारूढ झालेली अशी कामाक्षी या नावाने प्रसिद्ध असणारी जी त्रिपुरसुंदरी तिचें दर्शन घेऊन त्याचमार्गानें पुढें गुहेंत प्रवेश करणार तोंच त्या स्थर्ली, ह्यणजे त्या द्वारांतच असणारी सरस्वती जिनें, “मला सरसवाणीच्या अवतारांत जिकलें होतें तेहच आहेत’ असें आणून यांसमार्गदिला ” आचार्य जमे गुहद्वारानें आंतझालेत (गेलेत) तेह्वां हें केवळ विराटरूपी पराशक्तीचें मर्मस्थान आहे असें जाणून त्या स्वर्णमेरूला प्रदक्षिणाकार (आवर्णदेवतांसहित) त्यांची स्तुती करून त्यांनाप्रसन्न केलें त्याणि तेथील उग्रतेला आकर्षणकरून अर्थात ओढून घेऊन गुहेबाहेर आलेत गुहेच्या बहिर्भागी देवीसन्मुख स्वर्णमेरूसमान (स्वर्णमेरूच्याबरोबरीनें) तेथील उग्रता शांत्यर्थ मंत्रशास्त्रांत सांगितल्यप्रमाणें भूपस्तार रीतीनें गंडक

शिलेवर श्रीचक्रोद्धार करते झाले भाणि कैलासाहून, आणलेल्या सौंदर्यलहरी, नामक मंत्र शास्त्रानुसार जगदंबेची स्तुती करून १६ कलां पैकी कांठी कला तेथेच ठेऊन उरलेल्या कला मेरू प्रस्तार रीतीने आत्मपूजनार्थ, बरोबर घेतलेल्या त्या पूर्वी या देवीची पूजा तांत्रिक रीत्या केली जात होती, ती, बंद करून या पुढे वैदिकमार्गाने ही पूजा चालावी अशी आज्ञा दिली जी आज मिती पर्यंत चालत आहे । अशा समयी आचार्यांचे हे अमानुषी कृत्य पाहून (पराक्रमपाहून) अत्यानंदितहोत्साते त्यांवर अनुग्रह करावा यो हेतूने श्री दत्तात्रेय महामुनीही त्यास्थली प्राप्त होऊन आचार्यांस आशिर्वाद देत झाले कीं पाषंडमत खंडनकरणारे । अद्वैतमत स्थापन करणारे । सरसवाणीच्या रूपांत असलेल्या सरस्वतीस वादांत जिंकून आपली यशः कीर्ती वाढविणारे, असे जे आपण आहांत त्यांचा आचंदाक या मेदिनीवर धर्माधिकार चालत राहावा आणि श्रीमज्जगद्गुरू या नांवाने चिरकाल प्रसिद्धी होत असावी । असा श्री दत्तात्रेयमहामुनीचा अनुग्रह श्रवण करतांच आचार्यांनी त्या देवी सन्निध असलेल्या सर्वज्ञ पीठावर आरूढहोण्याचा विचार करून त्या पीठासन्निध गेलेत इतक्यांत आका-

शवाणी झाली की या पृथ्वीवरच्यां सर्व विद्वानांला जिंकून नंतर आपण या पीठावर आरूढ ह्यावे अशी ही सरस्वती-ची आकाशवाणी ऐकून आचार्य कांही कालपर्यंत विचार करीत स्तब्ध उभेराहिलेत, तोंच ताम्रपर्णीतीरस्थ भेदमतस्थांचा एक समूह त्या स्थलीं येऊन पोहोंचला त्या लोकांनाही वादांत जिंकून त्यांनांही अद्वैत मतस्थ करून घेतलें पश्चात् पीठारोहण सभारंभास आरंभझाला, दत्तात्रेयादि महामुनि, इतर ऋषी मंडली, विद्वन्ब्रह्ममंडली, चोळदेशाधिपति राजसेन महाराज, आचार्यांच्या या अमानुषी कृत्याला पाहून अत्यानंदित होत्साते त्यांच्या सन्मानार्थ आंदोलिक श्वेतछत्र स्वर्णचामर, नवरत्नघट, रत्नजडितपादुका इत्यादि माननीय विरदावली श्री आचार्यांस अर्पण करून अत्यानंदितहोत्साते करद्वयजोडून आपल्या मंत्री सरदारां सहित आचार्यांच्या सन्मुख उभे राहिले । हस्तामलक, पद्मपाद, त्रोटकार्यादि शिष्यमंडली, छत्र, चामर, मकर तोरण मयूरपुच्छ, स्वर्णवेत्रदंड वगैरे आयुधें हातांतधारणकरून, कोणी स्वर्णदीप, कोणी ताडाचेपंख, कोणी पटुपटू-भेरी, काहळ, भांकाळ, कटक, वीणा, वेणू, मृदंग इत्यादि वाद्यें वाजवीत कोणी आचार्यांच्या या अमानुषी कृत्याची, मोठ्या घोषाने स्तुती

करीत आहेत । अश्या आनंदित समर्थी आचार्य मर्या-
दार्थ (गौरवार्थ) आपले शिष्य पद्मपादाचार्य यांचा हस्त
धरून पीठारूढ झालेत त्यामर्याती त्यास्थळीं हाजर अस-
णारी सर्व शिष्यमंडळी प्रसन्नचित्तानें खालील स्तुती
करतेझाले ।

जय गोविंदभगवत्पादपादाब्जपदपद

जय जीवपराभेदवावदूक जगद्गुरो ।

जय भो बौद्धपाषंडविध्वंसनविचक्षण

जय वेदांतसिद्धांतसिद्धांजन महामते ॥ १ ॥

कांचीपुराभरण कामद कामकोटी-

पीठाभिषिक्त वरदेशिक सार्वभौम ।

सार्वज्ञ शक्त्यधिगताखिलमंत्रतंत्र-

चक्रप्रतिष्ठित विजृंभितचातुरीक ॥ २ ॥

अशी मोठ्या घोषानें स्तुती करून आचार्यांस साष्टांग
प्राणीपात करते झाले स्वर्गवासी देवानां ही या सभारंभास
पाहून अत्यानंदित होत्साते पुष्पवृष्टी केली । दुंदुभी वाद्यां-
चा घोषे केला अप्सरांनी नृत्य गायन हीं केलें या उत्साह
सभारंभास अवलोकनकरून अत्यानन्दानें श्रीदत्तात्रेय महा-

मुनी आचार्यांस आशीर्वाद देऊन आपल्या गुहेप्रत गमन करते झाले नंतर तेथील राजा राजसेन महाराज यानें आचार्यांच्या आज्ञेनुरूप त्याजार्गी एक नवीन ग्राम वसविण्याची योजना केली रुद्रकोटी, कामकोटी, पुण्यकोटी, या तीनी स्थलांतील देवालये सात गोपुरांसकट बांधवावीं व प्रत्येकीं गांव वसवावें आणि कामकोटींत आचार्यांच्या राहण्याकरितां एक नवीनमठ करून द्यावे असा हुकुम सोडला त्याप्रमाणें वरील सर्व कामें तयार होऊन आचार्यांच्या स्वाधीनकेली व आपण स्वतः आचार्यांच्या आज्ञेनुरूप वागून इतर जनासही तोच उपदेश करीत असे । तदंतर आचार्यांनें आपले मुख्य शिष्य सुरेश्वराचार्य यांस सांगितलें कीं तुम्हीं शृंगगिरीस जाऊन तेथें व्याख्यान सिंहासनपीठ स्थापितकरा माझे केलेले सूत्र भाष्य व्याख्यान रूपानें वर्णन करून शिष्य मंडळीस अद्वैतोपदेश करीत रहा या आज्ञेवर सुरेश्वराचार्य शृंगगिरीस गेलेत व तेथें एक तप राहून गुरु आज्ञानुसार तेथील सर्व कामें करून परत कामकोटी पीठास गुरु सन्निधानी येऊन प्राप्त झालेत ।

समाधिकाल निकट आला असें जाणून या ३२ वर्षी-

च्या अल्प अवधीत षण्मतस्थापन, अद्वैतस्थापन इत्यादि महत्कार्ये जे आपण केलेत ते आचंद्रार्क या मेदिनी वर चालू रहावेत अश्या उद्देशानें आपल्या स्वस्थानांत (म्हणजे कामकोटी पीठांत) व इतर पीठांतही ब्रम्हचारी च पीठाधीश झाला पाहिजे अशी आज्ञा देऊन ताम्रपर्णीतीरस्थ आठ वर्षांच्या वयाचा ब्राम्हणाचा एक मुलगा (ज्यानें एकसारखें तीन दिवस अखंड वाद, आचार्यांशी ते संचारांत असतांना घेतला होता) त्या बालाकाची अप्रतिम बुद्धी, वादकरण्याचें साहस पाहून हा सर्वज्ञ आहे असें समजून पित्यापासून त्यास मागूनघेतलें आणि आपल्या बरोबर ठेविलें होतें त्याचमुलास आतां आश्रमदेऊन पीठाधिपती केलें व त्याचें नांव सर्वज्ञात्मश्रीचरणेंद्रसरस्वती असें ठेविलें परंतु हा अति वयसान आहे असें जाणून आपले मुख्य शिष्य सुरेश्वराचार्य कि जे प्रहस्ताश्रमांतून संन्यस्त झाले होते त्यांस पीठाचे व्यवस्थापक केलें आणि जोंपर्यंतसर्वज्ञात्मश्रीचरणेंद्रसरस्वती लहान आहे तों परियंत त्यानें (सर्वज्ञात्म श्रीचरणेंद्रसरस्वतीनें) सुरेश्वराचार्य यांना आपले मोठे समजून त्यांच्या आज्ञेनुसार वर्तन करीत असावें । आचार्यांनीं आत्मपूजार्थ ठेऊन घेतलेलें जें योगनामक चंद्र-

मौलीश्वरलिङ्ग तें देखील सुरेश्वराचार्यांच्याच हातानें सर्व-
ज्ञातंश्रीचरणेंद्रसरस्वतीस दिलें ।

या कामकोटी पीठस्थांसच श्रीमज्जगद्गुरुशंकराचार्य असे
म्हणावें व इतर पीठस्थांस श्रीगुरुशंकराचार्य असें म्हण-
तजावें ।

पीठांची नांवे येणे प्रमाणें ।

(१)	कांची	...	कामकोटीपीठ
(२)	शृंगगिरी	शारदापीठ
(३)	द्वारका	...	कालिकापीठ
(४)	बदरीनारायण	पूर्णगिरीपीठ
(५)	जगन्नाथ	...	विमलापीठ

हे पांच पीठ स्थापून त्यांचे सांप्रदाय खालील प्रमाणें—

(१)	कांची	...	कामकोटीपीठ
	आम्नाय	...	मौलाम्नाय
	मठ	...	शारदामठ
	क्षेत्रस्यनाम	...	सत्यव्रतकांची
	तीर्थस्यनाम	...	कंपासर

देव	...	एकाम्रनाथ
शक्ति	...	कामकोटी
वेद	...	ऋग्वेद
सांप्रदाय	...	मिथ्यावार
आश्रमनाम	...	इंद्रसरस्वती
ब्रंम्हचर्य	,...	सत्यब्रंम्हचारी
महावाक्य	ॐतत्सत्

इति कामकोटी पीठस्य सांप्रदाय ।

(२)	शृंगगिरी	...	शारदापीठ
	आम्नाय	दक्षिणाम्नाय
	पीठ	शारदापीठ
	क्षेत्र	रामक्षेत्र
	सांप्रदाय	भूरिवार
	संन्यासनाम	भारती
	देवता	वराह
	शक्ति	...	शारदा
	आचार्य	पृथ्वीधरः
	तीर्थ	...	तुंगभद्रा
	ब्रंम्हचर्य	चैतन्यब्रंम्हचारी

वेद	कृष्णयजुर्वेद
महावाक्य	अहं ब्रह्मास्मि

इति शृंगगिरीपीठस्य सांप्रदाय ।

(३) बदरीनारायण

मठ	...	ज्योतिर्मठ
पीठ	...	ज्योतिष्मती
क्षेत्र	...	बदरिकाश्रम
तीर्थ	...	अलकनंदा
देव	...	नारायण
शक्ति	...	पूर्णगिरि
वेद	अथर्वणवेद
संप्रदाय	...	आनंदवार
संन्यासनाम	गिरी
ब्रह्मचर्य	...	आनंदब्रह्मचारी
महावाक्य	...	अयमात्मा ब्रह्म
आचार्य	...	तोटकाचार्य अर्थात् आनंदगिरी (शंकरविजयकर्ता)
आम्नाय	उत्तराम्नाय

इति ज्योतिर्मठस्य सांप्रदाय ।

(४)	द्वारका	
	मठ	द्वारका
	आम्नाय	पश्चिमाम्नाय
	पीठ	कालिका
	क्षेत्र	द्वारावती
	तीर्थ	...	गोमती
	देव	सिद्धेश्वर
	शक्ति	...	भद्रकाली
	वेद	सामवेद
	संप्रदाय	...	कीटवार
	संन्यासनाम	आश्रमी
	ब्रम्हचर्य	सुरूपब्रम्हचारी
	महावाक्य	—	तत्त्वमसि
	आचार्य	—	पद्मपाद

इति द्वारकामठस्थसंप्रदाय ।

(५)	जगन्नाथ		
	मठ	...	जगन्नाथ
	आम्नाय	...	पूर्वाम्नाय

पीठ	...	विमलापीठ
देव	...	पुरुषोत्तम
तीर्थ	...	महोदधी
क्षेत्र	...	जगन्नाथ
शक्ति	...	विमलादेवी
वेद	...	शुद्धयजुर्वेद
सांप्रदाय	...	भोगवार
संन्यासनाम	...	अरण्य
ब्रम्हचर्य	...	प्रकाशब्रम्हचारी
महावाक्य	—	प्रज्ञानब्रम्ह
आचार्य	—	हस्तामलक

या प्रमाणे पांच मठांचे सांप्रदाय त्यांची मर्यादा उपदेश करण्याची रीती अपआपली हद्द या सर्व गोष्टींची त्या त्या मठाधीशांस समजूत देऊन आपसांत कोणत्याही प्रकारे कलह न होतां आप आपले काम या आज्ञे प्रमाणेच करीत रहावे या हेतुने मठान्नायसेतु या नांवाचा एक ग्रंथ ही केला— वैदिक व लौकिक कामांत आपआपल्या शिष्य-मंडळीस श्रीमुखपत्रे पाठवण्याचीपद्धती येणे प्रसंगे :—

कामकोटीपीठस्थांचीपद्धती—

कामकोटीपीठाची बिरदावली लिहिण्याची पद्धती:—
परमहंसपरिव्राजकाचार्यवर्य जगद्गुरु श्रीमच्छंकरभगवत्पा-
दाचार्याणां अधिष्ठाने इत्यादि ।

वरकड चार मठाधीशांना त्यांच्या मुद्रा देऊन आपा-
पल्या स्थानी जाण्यास आज्ञा दिली आणि आपण कामा-
क्षीचे पश्चिम भागी या स्थूलशरीराचा त्याग करून सूक्ष्म
शरीरास धारणकरून निर्विकल्प समाधीत आज मिती
पर्यंत प्रकाशमान होत आहेत म्हणजे कलिवर्ष २६२५ बी.
सी. ४७६ तथा रक्ताक्षीनामसंवत्सर वैशाखशु ॥ ११
रोजी शंकरभगवत्पादाचार्य श्री कांची क्षेत्री समाधिस्थ
झालेत् त्या समाधीची त्रिकालपूजा दीपाराधन नैवेद्य,
पक्षोत्सव, मासोत्सव, अवतारोत्सव, व्यासपूजामहोत्सव,
विश्वरूपयात्रामहोत्सव इत्यादि उत्सवांच्या स्पर्शानिमित्त

चोळमंडलाधिपती राजसेनमहाराजानें कांहीं गांव ही दिलेत जे आज तागाईत चालत आहेत सरकारगवर्नमेंटही या स्वर्चाबद्दल कांहीं नगदी वर्षासन देत असतात ।

(२) दुसरे आचार्य सुरेश्वराचार्य जाति— मिश्र ब्राम्हण म्हणजे कान्यकुब्जब्राम्हण । यांची जन्मभूमि काश्मीर पूर्वाश्रमचेंनांव मंडनमिश्र यांचे केलेलेग्रंथ तैतिरीय बृहदारण्य वार्तिक, नैष्कर्म्यसिद्धि, मानसोल्लास, पंचीकरणा, अनेक वार्तिकादि ग्रंथ यांनी केलेत जे आजपरियंत प्रचलित आहेत हे कलिवर्ष २६२५पासून कलिवर्ष २६९५ परियंत म्हणजे ७० वर्ष या कामकोटीपीठावर व्यवस्थापक या नात्याने अधिकार चालवून व इतर चार पीठावर गुरुत्वाचा अधिकार चालवून कलिवर्ष २६९५ वीसी ४०६ भवनामसंत्सर ज्येष्ठमास १२ दिवशीं श्रीक्षेत्रकांची येथें समाधिस्थझालेत चोळमंडलाधिपति राजसेन महाराजाने यांची समाधी आदिआचार्यांच्या समाधीचे बाजूसच बनविली आहे । यांनी पूर्वाश्रमीं असतानां कांचीक्षेत्रांत कांहीं घरे बांधवून बाम्हणांस दान दिलींत तीं मंडनमिश्रभ्रमहार या नांवानें आजपरियंत कायम आहेत ।

(३) तिसरे पीठस्थ— सर्वज्ञात्मभीचरणेंद्रसरस्वती

यांची जन्मभूमि— पांड्यदेशांत ताम्रपर्णीतीरीं जाति—
 द्राविडब्राम्हण— पूर्वाश्रमनाम— महादेव यांनी सर्वज्ञविलास
 संक्षेपशारीरक इत्यादि ग्रंथद्वारा सर्वत्र भट्टैताची वृद्धी
 केली । द्वारकामठाधिपति ब्रम्हस्वरूपाश्रम यांस भाष्य
 शिकविलें आर्हत मताचे खंडन केलें । यांनीं ८ वर्षांच्या
 वयांत पूर्वाश्रमी असतांनाच आपले गुरू श्रीशंकरभगवत्पा-
 दाचार्यांशीं तीन दिवसापरियंत अखंडवाद घेतला त्यानें
 अर्थात् त्यावादानें आचार्यांस फार संतोष झाला हामुलगा
 सर्वज्ञ आहे असें समजून त्याला त्याच्या पित्याशीं मागून
 घेतलें व आश्रमदेऊन आपला शिष्यबनविला त्याचें नांव
 सर्वज्ञात्मश्रीचरणेंद्रसरस्वतीठेविलें— यांचें सगळें आयुष्य
 १२० वर्षे पैकीं ८ वर्षे पूर्वाश्रमांतगेलीं— आश्रम घेऊन
 विद्यागुरू सुरेश्वराचार्य यांचे अधिकाराखालीं ७० वर्षे पी-
 ठस्थ राहिलेनंतर ४२ वर्षे स्वतंत्राधिकाराचा उपभोग
 घेऊन कलिवर्ष २७३७ बी. सी. ३६४ तथा नलनाम-
 संवत्सर वैशाख वद्य १४ रात्री कांचीक्षेत्रांतच समाधिस्थ
 झालेत । यांची समाधी देखील तेथें अद्यापकायम आहे ।

(४) चवथेपीठस्थ— सत्यबोधेंद्रसरस्वती—यांची जन्म-
 भूमि चेरदेशांत आम्रावती नदी तीरावर— द्राविडब्राम्हण—

यांचें पूर्वाश्रमनाम फलिनीषः । यांनी केलेले ग्रंथ— पदक-
शतकं नावाचे ग्रंथ यांनी संचार करून अद्वैतमताचे दृढी-
करणकेले । तोतातिकमत म्हणजे बौद्धमत आर्हत जिन
गुरू, कणभुक् आदिदुर्मतांचें खंडन करून अद्वैतास दृढ
केले । कलिवर्ष २७३७ पासोन कलिवर्ष २८३३ परियंत
म्हणजे ९६ वर्षे अधिकार केला । बी. सी. २६८ तथा
नंदननाम संवत्सर कार्तिक वद्य ८ माध्यान्ह कार्त्ती श्री-
कांचीसच समाधी घेतली ।

(५) पांचवेपीठस्थ— ज्ञानानंदेंद्रसरस्वती । यांची ज-
न्मभूमी— चोळदेश मंगलगांवी द्राविडब्राम्हण हे तर्क शा-
स्त्रांत निष्णांत होते यांनी चंद्रिका नामक ग्रंथही तयार
केला । हे कलिवर्ष २८३३ पासून २८९६ कलिवर्ष परि-
यंत म्हणजे ६३ वर्षे या पीठावर अधिकार चालवून बी.
सी. २०५ मन्मथनाम संवत्सर मार्गशीर्ष शु. ७ रोजी
कांचीक्षेत्रांतच समाधिस्थ झालेत । यांची समाधी कायम
आहे ।

(६) सहावेपीठस्थ आश्रमनाम शुद्धानंदमुनींद्रसरस्वती
जन्मभूमि चोळदेशांत वेदारण्यनामकगावांत द्राविड ब्राम्हण
पूर्वाश्रम नांव विश्वनाथ । बापाचेंनांव वैद्यभुर्व यांनीं सौ.

गत नामी पाषंडमताचें खंडन केलें कलिवर्ष २८९६ पासून कलिवर्ष २९७७ परियंत म्हणजे ८१ वर्षे या आचार्यांनीं अधिकार चालवून बी.सी. १२४ तथा नल-
नामसंतसर ज्येष्ठशु ६ ला कांचींतच समाधी घेतली ।

(७) सप्रमपीठस्थ भगवदानंदज्ञानेंद्रसरस्वती जन्म-
भूमि चेरदेश बापाचेंनांव सूर्यनारायण पूर्वाश्रमनांव अन्नैया
जाति आंध्र ब्राह्मण हे श्रीविद्या उपासक होते जगदंबेच्या
साह्याने साहित्य विद्येत पूर्ण होते झाले शंकरभाष्यावर
यांनीं व्याख्यान लिहिलें त्याचें नांव वृती आहे यांनीं
सुरेश्वराचार्यांनीं केलेल्यावार्तिकांवरही व्याख्या केली आहे
कलिवर्ष २९७७ पासून कलिवर्ष ३०४६ परियंत म्हणजे
६९ वर्षे यांनीं या पीठावर अधिकार चालवून बीसी ५५
तथा क्रोधन नामसंवत्सर वैशाखवद्य ९ रोजी सायं कार्ळीं
श्रीशैल्यां समाधि घेतली ।

(८) आठवे पीठस्थ कैवल्यानंदयोगींद्रसरस्वती यांचे
दुसरें नांव सच्चिदानन्दसरस्वती जन्मभूमी श्रीशैल्यांत
बापाचेंनांव शिवैया पूर्वाश्रमनाम मंगला हे शिवराज-
नामक योगांत नेहमीं निमग्नरहात होते कलिवर्ष ३०४६
पासून ३१२९ अर्थात ८३ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई.

स. २८ सर्वधारीनामसंवत्सर मकरसंक्रांतीचेदिवशीं पुण्य-
रसा अर्थातकांचीक्षेत्रीं समाधिस्थ झालेत ।

(९) नववैपीठस्थ— कृपाशंकरेन्द्रसरस्वती जन्मभूमी-
भांध्रदेशांत बापाचेंनांव सोमयाजी पूर्वाश्रमनाम— गंगा-
नाथगर्गगोत्र यांनीं दुर्मतांची खंडनाकरून षण्मतस्थापिलेत
आणि अद्वैताचीवृद्धी केली तांत्रिक पूजा बंदकरून वैदि-
करीतीनें पूजाकरण्याची पद्धती घातली आपलेगुरू कैव-
ल्यानंदयोगींद्रसरस्वतीयांच्या आज्ञे प्रमाणेश्रृंगगिरींत सुभट-
विश्वरूप भारतीस तेथीलमठाधीश नेमिलाकलिवर्ष ३१२९
पासून ३१७० पर्यंतम्हणजे ४१ वर्ष अधिकारचालवून
ई. स. ६९ विभ्वनामसंवत्सर कार्तिकव ॥ ३ला विंध्यपर्व-
ताजवळ समाधिस्थ झालेत ।

(१०) दहावेपीठस्थ- महेश्वरानंदसुरेन्द्रसरस्वती । जन्म-
भूमी महाबलेश्वर कोंकणस्थत्रांम्हण पूर्वाश्रम नाम महेश्वर
हेपूर्ण योगी होते कलिवर्ष ३१७० पासून ३२२८ पर्यंत
म्हणजे ५८ वर्षे अधिकारचालवून ई. स. १२७ तथा
अक्षयनाम संवत्सर आषाढ शु. १४ दिवशीं कांची क्षेत्रीं,
समाधिस्थझालेत ।

(११) अकरावे पीठस्थ-शिवानंदचिद्घनेन्द्रसरस्वती ।

जन्मभूमी कर्नाटकांत । जाति कर्नाटकब्राह्मण । पूर्वाश्रम नाम ईश्वर निस्सीम शिवभक्त होते कलिवर्ष ३२२८ पासून ३२७३ म्हणजे ४५ वर्ष अधिकार चालवून ई. स. १७२ विरोधकृष्णाम संवत्सर ज्येष्ठ शु. १० रोजी या आचार्यानी वृषाचर्ली समाधी घेतली ।

(१२) बारावेपीठस्थ— चंद्रशेखरेंद्रसरस्वती जन्म-भूमी चोळदेशांत क्षीरनदीच्यातीरावर द्राविडब्राह्मण यांचे पूर्वाश्रमनाम हरी हेनेहमी सार्वभौममहाव्रतांत निमग्न रहात होते यांनी कलिवर्ष ३२७३ पासून ३३३६ पर्यंत म्हणजे ६३ वर्षे अधिकार चालविला हे नेहमी संचार करीत असत जेव्हां तिरुपतीस येऊन पोहोचले तेव्हां तेंस्थलरमणीय व सुंदरपाहून निरंतर येथेंच रहावें असा निश्चय करून हे सच्चिद्घनेंद्रसरस्वतीस आपल्या पीठावर स्थापिलें व आपण श्रीवेंकटेश्वर मंदिरांत प्रदक्षिणा करतां करतां ई. स. २३५ आनंदसंवत्सर वैशाखशु ॥ ९ला अदृश्य झालेत ।

(१३) तेरावेपीठस्थ— सच्चिद्घनेंद्रसरस्वती जन्मभूमी चोळदेशांत गरुडनदीच्यातीरी जातिद्राविडब्राह्मण बापाचें नांव श्रीधरपंडित पूर्वाश्रम नाम शेषाचल यांनी यापीठावर ३७ वर्षे अधिकार चालवला त्यांतून ५ वर्षे गुरुच्या अधि

काराखालीं शिष्या प्रमाणे आणि ३२ वर्षे अवधूत वृत्तीत स्वतंत्राधिकार चालवून कलिवर्ष ३३७३ ई. स. २७२ खरनामसंवत्सर मार्गशीर्ष व ॥ १ रोजी कांचीवासिलोकांच्यासमक्ष कायाधरोद्देश्वर नामक लिंगफाटून त्यालिंगांत सदेह शिरून गेलेत ।

(१४) चौदवेंपीठस्थ- विद्याघनेंद्रसरस्वती जन्मभूमी आंध्रदेश जाति आंध्रब्राम्हण बापाचेंनाव बापन्नासोमयाजि पूर्वाश्रमनाम नारायण हे श्रीविद्येचे उपासक होते यांनी दक्षिणदेशी अगस्तिकूर्ती असणाऱ्या भैरवाची उग्रता शांत करण्यानिमित्त तेथें जाऊन कांहीं कालपर्यंत तेथें तपश्चर्या करून त्या उग्रतेस शांतकेलें हे कलिवर्ष ३३७३ पासून ३४१८ पावेतोम्हणजे ४५ वर्षेयापीठाचा अधिकार चालवून ई. स. ३१७ धातुनामसंवत्सर मार्गशीर्षवद्य ३० अमावास्येस रात्री त्या अगस्तिकूर्तांतच समाधिस्थ झालेत ।

(१५) पंधावेपीठस्थ- गंगाधरगीष्पतींद्रसरस्वती यांची जन्मभूमी कांचीक्षेत्र । जाति आंध्रब्राम्हण पित्याचें नाव भद्रगिरी पूर्वाश्रमनाम सुभद्र आपले गुरु विद्याघनेंद्रसरस्वतींच्या समाधिचें दर्शनकरण्या निमित्त निघून कांहीं दूर गेलेत तोंच मार्गांत अगस्तिमुनींची भेट झाली । त्यां-

जपासून श्रीविद्याउपासनेची पूर्णमाहिती करून घेतली । वत्या प्रमाणें ऐकाप्रचित्तानें बारा वर्षे (एकतप) पर्यंत तपकरून देवीच्या पूर्ण अनुग्रहासपात्र झालेत कलिवर्ष ३४१८ ते ३४३० पर्यंत अर्थात १२ वर्षे यापीठाचा अधिकार चालवून ई. स. ३२९ सर्वधारीनामसंवत्सर चैत्र शु. १ रोजी त्या अगस्तिकूटांतच समाधिस्थ झालेत ।

(१६) सोळावेपीठस्थ— उज्वलमहायतींद्रसरस्वती यांचीजन्मभूमि तापतीतीरीं पित्याचेनांव शंकरकेशव जाति महाराष्ट्राम्हण यांनी काश्मीरपासोन केरळदेशापरियंत संचार केला मार्गांत अद्वैतोपदेश करित करित केरळदेशांत पोहोंचले अनंतशयन म्हणजे स्यांदूर चा राजा कुलशेखर यानें या आचार्यांचा फार सन्मान केला त्याची अर्थात त्या कुलशेखरनामक राजाची साहित्यशास्त्रांत बरीच अभिरुचि आहे असेंपाहून त्यास आशिर्वाद दिला व त्या आशिर्वादे करून तो राजा साहित्यांत पूर्ण विद्वान झाला व त्याने आपल्या राज्यांत असणाऱ्या सकल दुर्मतांचे मूळच काढूनटाकिलें आणि सर्वत्र अद्वैताचें बीजारोपण केलें व त्याचेंच दृढीकरणही केलें । कलिवर्ष ३४३० ते कलिवर्ष ३४६८ परियंत म्हणजे ३८ वर्षे पीठाधिकार चालवून

१६७ ई. स. अक्षयनामसंवत्सर वैशाखशु. ८ रोजी काश्मीरदेशांत कलापूर नामक ग्रामांत हे आचार्य समाधी घेत झालेत ॥

१७. सत्रावेंपीठस्थ— बालगुरु सदाशिवेंद्रसरस्वती यांची जन्मभूमि काश्मीरदेशांत पित्याचेंनांव काश्मीरामात्यश्रीदेवमित्र जाति गौडब्राम्हण यांचे पूर्वाश्रमनांव सिंधुदत्त जन्मतांच अद्वैत म्हणजे पूर्णयोगी आहे असें यांच्या चिन्हांवरून अदमास बांधून पित्याने (जोजैनमतांतहोता,) याबालकास सिंधु नदांत टाकून दिले । तेव्हां त्यानदाने या शिशूस कमल पत्राचा आधार दिला त्या आधारें वहात वहात पुष्पापुर नामक गावांचे निकट येऊन पोहांचला त्या ग्रामीं राहणारा भूरिवसू नावाचा एक ब्राम्हण स्नाना निमित्त तेथें आला तोंच हाबालक (मुलगा) तूंचे आणि पुत्रापरीयाचें संगोपनकर अशी झालेली आकाशवाणी ऐकून तो ब्राम्हण अति आनंदितचित्तानें त्याबालकास घेऊन आपलेघरीं गेला व पुत्रापरीत्याचेंसंगोपनकरूंलागला त्याच मुलास पुढें उज्ज्वलमहायतींद्रसरस्वती यांचा अनुग्रह झाला व १७ वर्षांच्यावयांतच आश्रमहोऊनपीठाधिकारमिळाला । यांनी गुरुकृपेने आसेतुहिमाचळ

संचारकरून दुर्मतांचीखंडना व अद्वैताचीस्थापना केली, व शिष्यांना ५० वेळभाष्य शिकविलें यांनी केवल ८वर्षे पीठाधिकारचालवला कलिवर्ष ३४६८ ते ३४७६ पावेतों अधिकार चालवून ई.स. ३७५ भवनामसंवत्सर ज्येष्ठशु ॥ १० रोजी नाशिक त्र्यंबकीं समाधीघेतली ।

१८. अठरावेपीठस्थ सुरेंद्रयोगीतिलकेंद्रसरस्वतीजाति महाराष्ट्रनांम्हण बापाचेंनांव— माधव यांनी काश्मीरदेशीं सुरेंद्रनामीराजाच्यासभेंत चार्वाकमताभिमानी दुर्दिवीना वाचे पंडित वत्यांचे सहायार्थ आलेला लोकायतमताभिमानी अमरगुरुनांवाचापंडितयादोघांसही वादांतजिकिलें हें पाहून तो राजा फारप्रसन्नझाला व यांसकांहींगांव वक्षिसदिलेत जे आजमितीस चालू आहेत यांनी कलिवर्ष ३४७६ ते ३४८६ पर्यंत म्हणजे १० वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स ३८५ तारणसंवत्सर मार्गशीर्षशु ॥ १ रोजी उज्जयनींत समाधीघेतली ।

१९. एकोणीसावें पीठस्थ — मार्तंडविद्याघनेंद्रसर-स्वती । बापाचेंनांव उमेशशंकर पूर्वाश्रमनांव श्रीकंठ । यांनी १३ वर्षे पीठाधिकार चालविला पूर्वसंस्कारें यांना कुछ झाली त्याचें निवारणार्थ यांनी फार नेमाने व कडक-

रीतीने देवीची सेवा केली व नित्यप्रति श्रीसूर्यनारायणास
मौन धारण करून १००८ नमस्कारही घालित असत ।
या आराधने करून श्रीदेवीचा पूर्ण अनुग्रह मिळवून इच्छा
मरणीं झालेत— वयाच्या १८ वें वर्षी यांनी आश्रम
धारण केला । कलिवर्ष ३४९९ ई०स ३९८ तथा हेवि-
लंबी नाम संवत्सर आश्वीनशु ७ रोजी गोदा तटाकीं
यांनी समाधी घेतली ।

२०. वीसावें पीठस्थ अर्भकशंकरेंद्रसरस्वती पूर्वाश्रमनाम
मूकार्भक । पित्याचें नांव खल्वाट वीर मातेचेंनांव विद्या-
वती जाति जोशी यांनी गुरु कृपा संपादन केली पूर्ण
गुरु भक्तहोते । गुरुकृपेनेच यांचे मूकत्व गेलें व कवि-
त्व शक्ति आली । आपल्या कवित्व शक्तिने यांनी प्रवररा-
मिळमेंठक मातृगुप्त, राजश्रीहर्षापरपरियाय विक्रमादित्यादि
मोठमोठ्या कवीनां जिंकिलें सुषमा नामक एक ग्रंथही केला
प्राचीन शंकर विजय ग्रंथही यांनीच केला कलिवर्ष ३४९९
पासून कलिवर्ष ३५३८ पावेतो म्हणजे ३९ वर्षे परियंत
पीठाधिकार चालवून ई०स ४३७ तथा धातुनाम संवत्सर
श्रावण शु० १५ रोजी गोदावरीचे तीरीं या आचार्यांनी
समाधी घेतली ।

२१ एकविसावें पीठस्थ सार्वभौमगुरुचंद्रचूडेंद्रसरस्वती ।
 यांची जन्मभूमि कोंकणदेश पित्याचें नांव अच्युत पूर्वाश्रम
 नांव मातृगुप्त— पूर्वी हे याच कामकोटी पीठांत देवाक-
 रितां गंध काढण्याचे काम करीत असत । अर्भकशंकरेंद्र-
 सरस्वतीची यांच्यावर पूर्ण कृपा होती गुरु कृपेनेच हे
 विद्वान् झालेत कवित्वाची शक्ति वाढवून कविता करूं
 लागलेत यांच्या चमत्कारिक कविता शक्तीवर विक्रमास
 फार आनंद झाला व यांना काश्मीर देशचें राज्य ही
 दिलें कांही काल परियंत त्या राजश्रीचा उपभोग घेऊन
 विक्रमाचा मृत्यु होतांच आपण ही वैराग्यानें तें राज्य
 सोडून अर्भकशंकरेंद्रसरस्वती पासून आश्रम धारण केला
 व या पीठाचे अधिपति झालेत दहा वर्षे पीठाधिपती
 राहिले या दहा वर्षांत देखील काशी वासच केला कलि-
 वर्ष ३५३८ तें ३५४८ पावेतो झणजे ई. स. ४४७
 जयनामसंवत्सर श्रावण वद्य ८ रोजी श्रीकाशीक्षेत्री समा-
 धिस्थ झालेत ।

२२ बाविसावें पीठस्थ परिपूर्णबोधेंद्रसरस्वती जन्म-
 भूमि रत्नागिरी पित्याचें नांव रमेश दीक्षित पूर्वाश्रमनांव
 माधव हे केवळ वैद्यशास्त्रांत निपुण होते यांनीं अश्माभिला-

पक मंत्राची साधना केली होती हेकलिवर्ष ३५४८ पासून ३५८२ पावेतो अर्थात ३४ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. ४८१ तथा रौद्रीनाम संवत्सर कार्तिक शु. ९ रोजी श्रीजगन्नाथ पुरींत समाधिस्थ झालेत ।

२३ तेविसावे पीठस्थ सच्चित्सुखेंद्रसरस्वती यांची जन्मभूमि चिक्काकुळ जाति आंध्र ब्राम्हण पित्याचें नांव सोमण्णा पूर्वाश्रमनांव गिरीश हे सुब्रम्हण्याचे पूर्ण इष्टि असत यांनी आपल्या तपोबलाने आर्यभट नां वाच्या जो-तिषीला कि जो छायाग्रहणा निमित्त निरीक्ष रेषे परियंत जाऊन आला होता व अगदीं नास्तिक असे त्यास प्राय-श्चित्त देऊन स्वकर्मानुष्ठान करण्या योग्य आस्तिकोपदेश देऊन आस्तिक करून घेतला कलिवर्ष ३५८२ ते ३६१३ म्हणजे ३१ वर्षे परियंत या पीठावर आपला अधिकार चालवून ई. स. ५१२ खरनाम संवत्सर वैशाख शु ७. रोजी जगन्नाथ पुरींत हे आचार्य समाधिस्थ झालेत ।

२४ चोविसावे पीठस्थ चित्सुखेंद्रसरस्वती जन्मभूमि कोंकण जाति कोंकणस्थ ब्राम्हण पूर्वाश्रम नाम शिवराम यांनी आपले गुरू सच्चित्सुखेंद्रसरस्वती पासून दीक्षा घेऊन कलिवर्ष ३६१३ ते ३६२८ पावेतो म्हणजे १५ वर्षे

या पीठावर आपला अधिकार चालवून ई. स. ५२७ पराभव नाम संवत्सर श्रावणमासी ९ ला रत्नागिरींत समाधी घेतली ।

२५ पंचविसावे पीठस्थ सिद्धगुरूसच्चिदानंदघनेंद्रसरस्वती जाति द्राविड ब्राम्हण जन्मभूमि चोळदेशांत श्री-मुष्ण नामक गांवांत पित्याचे नांव कृष्ण पूर्वाश्रमनांव शिवसांब यांनी तीन वेळ सारे पृथ्वी संचार केला मंथन भटानें आपल्या केलेल्या काव्यांत यांच्या चरित्राचे सविस्तर वर्णन केलें आहे यांनी कलिवर्ष ३६२८ ते ३६४९ पावेतों म्हणजे २१ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. ५४८ तथा प्रभवनामसंवत्सर आषाढ शु १ रोजी गोकर्णांत समाधी घेतली ।

२६ सव्विसावे पीठस्थ प्रज्ञानघनेंद्रसरस्वती यांची जन्मभूमि पिनाकिनीचे तीरावर जाति द्राविड ब्राम्हण पित्याचे नांव पद्माकर पूर्वाश्रम नांव सोनगिरी यांनी आमरणांत कांची वासच केला कलिवर्ष ३६४९ ते ३६६५ पावेतो म्हणजे १६ वर्षे या पीठावर आपला अधिकार चालवून ई. स. ५६४ सुभानु नाम संवत्सर वैशाख शु. ८ ते दिनी श्रीकांची क्षेत्री समाधी घेतली ।

२७ सत्ताविसावें पीठस्थ चिद्विलासेन्द्रसरस्वती जन्म-
भूमी काळहल्ली बापाचें नांव मधुसूदन पूर्वाश्रम नांव हरि-
केशव यांनी आमरणांत कांचीवास करून तपश्चर्येंत आप-
ला काळ घालविला कलिवर्ष ३६६५ ते ३६७८ पावतो
म्हणजे १३ वर्षे पर्यंत पीठाधिकार चालवून ई. स. ५७७
दुर्मुखीनांव संवत्सर चैत्र शु. १ रोजी कांचींत समाधी
घेतली ।

२८ अठ्ठाविसावे पीठस्थ भद्राचलमहादेवेंद्रसरस्वती
जन्मभूमी भद्राचल बापाचें नांव भानुमिश्र पूर्वाश्रम नाम
शेषमिश्र जाति मैथिलब्रांम्हण हे केवल तपस्वी होते यांनी
कलिवर्ष ३६७८ ते ३७०२ पर्यंत म्हणजे २४ वर्षे या
पीठावर अधिकारी राहून ई स ६०१ रौद्रीनाम संवत्सर
कार्तिक वद्य १० रोजी कांचींतच समाधि घेतली ।

२९ एकोणविसावे पीठस्थ पूर्णबोधेंद्रसरस्वती जन्म-
भूमी कांची बापाचें नांव श्रीपती पूर्वाश्रम नाम कृष्ण यांनी
सारेजन्म भर तपश्चर्या केली कलिवर्ष ३७०२ ते ३७१९
पावतो म्हणजे १७ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. ६१८
ईश्वरनाम संवत्सर श्रावण शु. ११ तेदिनी कांचींतच
समाधी घेतली ।

३० तिसावे पीठस्थ बालबोधेंद्रसरस्वती जन्मभूमी कालहस्ती आंग्रब्रांम्हण पित्याचें नांव कालहस्तेश्वर पूर्वाभ्रम नाम बालैय्या हेपूर्ण तपस्वी होवें यांनी कलिवर्ष ३७१९ ते ३७५६ पावेतों म्हणजे ३७ वर्षे पीठाधिकारी राहून ई. स. ६५५ आनंदनामसंवत्सर वैशाख शु. ४ रोजी कांचीतच समाधी घेतली ।

३१ एकतिसावे पीठस्थ शीलनिधीब्रम्हानंदघनेन्द्रसरस्वती जन्मभूमी चोळदेशांत गरुड नदीचें तीरीं द्राविडब्रांम्हण हे सहा शाखांत निपुण होते काश्मीर देशच्या ललितादित्य चक्रवर्तीनें यांची विद्या पाहून चांगला सत्कार केला भवभूति कवीनेंही आपल्या केलेल्या मालती माधवी नामक ग्रंथांत यांची चांगली स्तुती केली आहे कलिवर्ष ३७५६ ते ३७६९ पावेतो म्हणजे १३ वर्षे पीठाधिपती राहून ई स ६६८ प्रभवनामसंवत्सर ज्येष्ठ शु. १२ रोजी कांची क्षेत्रांतच यांनी समाधी घेतली ।

३२ बतिसावे पीठस्थ चिदानंदघनेंद्रसरस्वती पित्याचें नांव अणुशंकर यांचे पूर्वाभ्रम नांव पद्मनाभ यांनी आपल्या तप सामर्थ्ये करून कर्नाटक देशचे उशीकुमार नावचे राजास जो शत्रू कडून राज्य भ्रष्ट झाला होता,

शरण येतांच पुन्हां राख्यावर बसविलें हे सदोदित वृद्धाचे जीर्ण पानांचा आहार करून लंबिका नावचे योग साधन करीत असत कलिवर्ष ३७६९ ते ३७७३ म्हणजे केवळ चार वर्षे परियंत पीठाधीश राहून ई. स. ६७२ प्रजोत्पत्ती नाम संवत्सर मार्गशीर्ष शु. ६ रोजी कांचीसच यांनी समाधी घेतली ।

३३ तेहतिसावें पीठस्थ सच्चिदानंदेंद्रसरस्वती यांची जन्मभूमि सरस्वती नदी तीरीं बापाचें नांव रामन्ना यांचे पूर्वाश्रम नांव तिम्रणा आंध्रब्राम्हण हे श्रीविद्या उपासक होते सदोदित देवीचीच आराधना करीत असत यांना सगळ्या भाषा येत होत्या जीर्णदशेस प्राप्त झालेलें कांचीचे मठ पुन्हां नवीन बांधविलें हे वीस वर्षे पीठावर आपला अधिकार म्हणजे कलिवर्ष ३७७३ ते ३७९३ पावेतों चालवून ई. स. ६९२ खरनामसंवत्सर भाद्रपद शु. ६ रोजी कांचींत समाधिस्थ झालेत ।

३४ चौतिसावें पीठस्थ चंद्रशेखरेंद्रसरस्वती जन्म-भूमी वेगवतीचे तीरावर पित्याचेनांव महादेव पूर्वाश्रम नाम शंभू गुरु आज्ञानुरूप सर्वत्रसंचार करून नाना प्रकारचे दुर्मतांचे खंडन केलें व अद्वैताची वृद्धी केली संचार

समर्थी मार्गीत एक मुलगा दवाग्नीत सांपडून जळत आहे असे पाहून त्याला काढावे या उद्देशाने आपणही त्या अग्नीत उडी घातली तत्क्षणी तो अग्नि शांत झाला व त्या बालकास आपण बाहेर घेऊन आलेत यांनी जैनमताचे खंडन केले सौगतमतीचणुक नावच्या पंडितासही जिंकिले कलिवर्ष ३७९३ ते ३८११ पावेतो म्हणजे १८ वर्षे पीठाधिकारी राहून ई. स. ७१० सौम्यनाम संवत्सर मार्गशीर्ष वद्य ३० रोजी यांनी कांचीतच समाधी घेतली ।

३५ पस्तिसावे पीठस्थ बहुरूप चित्सुखेंद्रसरस्वती वेदाचला जवळ उदयंपाक ग्रामांत उत्पन्न झालेत पित्याचे नांव विमलाक्ष पूर्वाश्रम नांव कमलाक्ष हे नेहमी सैद्धात्रीचेकंदेरेत एकांत स्थानी बसून योगाभ्यास करीत असत कधीकधी त्या योगसामर्थ्ये आपले रूप बदलून संचार ही करीत असत अश्या रीतीने २७ वर्षे यांनी गुहेतच वासकेला म्हणजे कलिवर्ष ३८११ पासोन ३८३८ पावेतो २७ वर्षे या प्रकारे पीठाधिकारी राहून ई. स. ७३७ धातुनाम संवत्सर भाषाढ शु. ६ रोजी त्या गुहेतच समाधी घेतली ।

३६ छत्तिसावे पीठस्थ चित्सुखानंदेंद्रसरस्वती यांची जन्मभूमि क्षीर नदीचे तीरावर पित्याचे नांव सोमगिरी पूर्वाश्रमनाम सुरेश यांनी कांही काल परियंत आपले गुरूची सेवा केली नंतर स्वतंत्र पीठाधिकारी राहून कलि-वर्ष ३८३८ ते ३८५७ पावेतो म्हणजे २१ वर्षे परियंत ई. स. ७५८ हेविलंबी नाम संवत्सर आश्वीन शु. १५ रोजी श्रीक्षेत्र कांचीतच समाधी घेतली ।

३७ सदतिसावें पीठस्थ विद्याघनदेशिकेंद्रसरस्वती बापाचेंनांव भालचंद्र यांचे पूर्व नाव सूर्यनारायण त्या कालीं म्लेच्छ मताची वृद्धी होत आहे असें पाहून स्वधर्म रक्ष-णार्थ कोणीतरी सच्छिष्य भेटावा वा या उद्देशाने गुप्त सं-चार करीत चिदंबर क्षेत्रा प्रत येऊन प्राप्त झालेत कलि-वर्ष ३८५७ ते ३८८७ म्हणजे ३० वर्षे पीठाधीश राहून ई. स ७८८ प्रभवनाम संवत्सर पौषवद्य २ रोजी त्या चिदंबर क्षेत्रीं च धीरशंकरेंद्रसरस्वती यांस पीठाधीश स्थापून आपण समाधिस्थ झालेत ।

३८ अडतिसावे पीठस्थ धीरशंकरेंद्रसरस्वती जन्म-भूमि चिदंबर जाति द्राविड ब्रांम्हण पित्याचें नांव विश्व-जित्दीक्षित यांनीं तीन वर्षां परियंत गज गर्भांत वास

केळा गज गर्भ म्हणजे तीन वर्ष पावेतो मातेच्या उदरीं गर्भरूपानें राहिले गर्भसंभवानंतर तिसरे मासीयांचे बाप वारलेत पति मरणानंतर अनाथा प्रमाणें दीन होऊन नाना प्रकारचे कष्टांचे मातोश्रीस भोगावे पडले लोक लज्जित होऊन वनांत गेली व तेथेंच प्रसवली आणि या झालेल्या बालकांस वृक्षांच्या बाळलेल्या पानांत ठेऊन आपण गावांत परत आलीं जवळच व्याघ्रपाद महर्षिचें स्थान होतें या बालकाचें रोदन श्रवण करून ती ऋषिपत्नी या बालकास आपले आश्रमास नेऊन त्याचे संगोपन करूं लागली ५ वर्षांचें मूल होतांच व्याघ्रपाद महर्षिन या मुलाचे यज्ञोपवीतादि संस्कारही केलेत ऋषि आशिर्वादे करून या ५ वर्षांच्या वयांतच यामुल्लास सकल विद्याही आल्यात अर्थात सकल विद्येंत परिपूर्ण झाला तेव्हां त्याच वर्षीं म्हणजे ५ व्यावर्षी या मुलाने आश्रमही घेतलें आणि पीठाधिकारी झाला यापीठारोहण समयीं श्रीशंकरभगवत्पादाचार्य म्हणजे आदिशंकराचार्य ब्रम्हदेवास बरोबर घेऊन या मानव शरीराने प्रत्यक्ष त्या समारंभांत आलेत । ब्रम्हदेवाने प्रसन्न होऊन यांस पादुकांचा एक जोडही दिला ज्यावर आरूढ होऊन यांनी सर्व पृथ्वींत संचार केला व पृथ्वींत असणाऱ्या सकल विद्वानांला वादांत जि-

कून आपले अद्वैतमताची दृढता केली यांना प्रत्यक्ष शंकर-
 भगवत्पादाचार्यांचाच मंत्रोपदेश झाला संचार करीत
 काश्मीरांत जेव्हां दाखल झालेत तर तेथील सर्वज्ञ पीठा-
 वर कोणी नाहीं असे पाहून आपण तेथील सकल विद्वा-
 नांशीं वाद केला व त्या सर्वांना वादांत जिंकून त्या पीठावर
 आरूढ झालेत त्या नंतर आपले शिष्य सच्चिद्विलासेन्द्रस-
 रस्वती यांस कामकोटी पीठावर पीठस्थ नेमून आपण
 सकल शिष्यमंडळी सह श्री दत्तात्रेय महामुनींच्या गुहा
 द्वारापरियंत गेलेत गुहेच्या आंत जातांच अदृश्य होऊन
 ब्रह्मदेवानी दिलेल्या पादुका धारण करून गगन मार्गाने
 चीनदेश दुर्कदेश (तुर्कस्थान बाबलून अरेबिया) इत्यादि
 देशांत जाऊन तेथें असणाऱ्या विद्वान लोकांशी त्यांच्या
 रूपानेंच वाद घेऊन त्यांचे धर्माची त्या त्यांना माहिती
 करून देऊन आपण कैलासास जाते झालेत ही माहिती
 चालत आलेल्या परंपरे वरून व त्याकालचे पुरातन ग्रंथां-
 वरून प्रत्ययास येत आहे अर्थात समजत आहे या आचा-
 र्यांच्या या अलौकिक कृत्याचें वर्णन आदिशंकर विजयग्रंथांत
 आदिशंकराचार्यांचेंच आहे अश्याचुकीनें लिहिलें आहे कलिवर्ष
 ३८८९ ते ३९४१ पावेतो म्हणजे ५२ वर्षे या पीठावर वर

सांगीतल्या रीतीने आपला पीठाधिकार चालवून ई. स. ८४० सिद्धार्थी नाम संवत्सर ज्येष्ठ वद्य ३० रोजी श्री-दत्तात्रेय महामुनीचे गुहंत अंतर्ध्यान झालेत् अर्थात् गुप्त झालेत ।

३९ एकोणचाळिसावे पीठस्थ सच्चिद्विलासेंद्रसरस्वती जाति कान्यकुब्ज ब्राम्हण बापाचें नांव कमलेश्वर पूर्वाश्रम नांव श्रीपती हे पुष्कळ काळ पर्यंत पद्मपुरांत राहिले यांनी ध्वनी नामक ग्रंथ कर्ते आनंदवर्धनाचार्य, मुक्ताकण, शिवस्वामी, गजानन, रत्नाकरादि प्रभृति विद्वन्मंडळी पासून सन्मान मिळवला कलिवर्ष ३९४१ ते ३९७४ पावेतो म्हणजे ३३ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. ८७३ नंदननाम संवत्सर वैशाख शु. १५ रोजी कांचीसमीप समाधी घेतली ।

४० चाळिसावे पीठस्थ महादेवेंद्रसरस्वती जन्मभूमी कर्नाटक जाति कर्नाटक ब्राम्हण बापाचें नाम कन्नैया पूर्वाश्रम नाम शिवराम हे पूर्णतपस्वी होते यांनी कलिवर्ष ३९७४ ते ४०१६ पावेतो म्हणजे ४२ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. ९१६ भवनाम संवत्सर वैशाख वद्य ६ रोजी कांची क्षेत्री समाधी घेतली ।

४१ एकेचाळिसावे पीठस्थ गंगाधरेंद्रसरस्वती जन्म-भूमी भीमानदीचेतीरीं जाति आंध्रब्रांम्हण बापाचे नांव उमेश भट पूर्वाश्रमनाम अप्पन्ना हे श्रीविद्येचे उपासक होते यांनीं कर्पूरमंजरी नामक ग्रंथ केला व बालरामायण प्रपंच पांडव सिद्धसालमंजिका हे तीन नाटकही केलेत यायावर राज-शेखरमहाकविने यांचेंच कृपाकटाक्षें वरील ग्रंथ तयार केलेत अंध झाल्यावर यांचे आशीर्वादानेच त्या कवीस पुन्हां डोळे आलेत त्यानंतरही कांहीं ग्रंथ यानी केले आहेत कलि-वर्ष ४०१६ ते ४०५१ पावेतो म्हणजे ३५ वर्षे पीठा-धिकार चालवून ई. स. ९५१ सौम्यनाम संवत्सर श्रावण शु. १ रोजीं कांचींतच यांनी समाधी घेतली ।

४२ बेचाळिसावें पीठस्थ ब्रह्मानंदघनेंद्रसरस्वती जन्म भूमी कांची बापाचें नांव सुब्रह्मण्यभट पूर्वाश्रम नांव नर-सिंव्हभट हे केवल ब्रंम्हवेत्ता होते यांनी आपलें सर्व आयुष्य केवल वेदांतांतच लाविले कलिवर्ष ४०५१ ते ४०७९ पावेतों म्हणजे २८ वर्षे पर्यंत पीठाधिकार चालवून ई. स ९७७ ईश्वरनाम संवत्सर कार्तिक वद्य ९ रोजीं प्रातःकाल चे वेळेस शिष्य वर्गीस भाष्याचा उपदेश करीत असतां समाधिस्थ झालेत यांचे समाधिस्थल कांचीसच आहे ।

४३ त्रेचाळिसावें पीठस्थ आनंदघमेंद्रसरस्वती जन्म-भूमी तुंगभद्रातीरीं आंध्रप्रांम्हण बापाचें नांव सुदेवभट्ट पूर्वाश्रमनाम शंकरपंडित हे पूर्ण ब्रह्मज्ञानी होते कलिवर्ष ४०७९ ते ४११५ पावेतो म्हणजे ३६ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १०१४ प्रमादीनाम संवत्सर चैत्रशु ९ रोजी माध्यान्हकालचे वेळेस कांचीस समाधीस्थ झालेत ।

४४ चौरैचाळिसावें पीठस्थ पूर्णबोधेंद्रसरस्वती जन्म-भूमी कर्नाटकांत बापाचेनांव शिवैय्या पूर्वाश्रमनाम हरि-पंडित हे नेहमी ब्रह्मज्ञानांतच निमग्न रहात होते कलिवर्ष ४११५ ते ४१४१ पावेतो म्हणजे २६ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स १०४० प्रमाथी नाम संवत्सर भाद्रपद व १३ रोजी प्रातः कालचे समयीं कांचीस समाधिस्थ झालेत ।

४५ पंचेचाळिसावे पीठस्थ परमशिवेंद्रसरस्वती पित्याचे नांव शिवसांब यांचे पूर्वाश्रमनाम श्रीकण्ठ यांनीं सोमक नावाच्या ब्राह्मणास आश्रम देऊन पीठावर त्यास स्थापन करून आपण सैद्याद्रीचे एका गुहेंत आत्मनिष्ठा वृत्तींत (अजगरवृत्तींत) राहून आपला वेळघालविला कलिवर्ष ४१४१ तें ४१६२ पावेतो म्हणजे २१ वर्षे अधि-

कारकरून ई. स. १०६१ शार्वरीनाम संवत्सर
आश्वीन शु. ७ रोजी रात्रौ सद्याद्रीचे गुहेंतच समाधी
घेतली ।

४६ शेहचाळीसावेंपीठस्थ सांद्रानंदबोधेंद्रसरस्वती पि-
त्याचेंनांव सूर्यनारायण पूर्वाश्रमनाम सोमकवी यांनी पूर्वा-
श्रमांत असतानां कथासरितसागर नांवाचा एक नवीन
ग्रंथ रचला नवीन भोजराजा यांच्या कवित्वावर फार
प्रसन्न झाला व यांस मोत्यांचीपालखी बक्षीस दिली
काश्मीर देशच्या कलहेश्वर नांवाच्या राजानेही यांचा
फार सत्कार केला तेथील मंत्रीचे सहायतेने मुसलमान-
लोकांच्या त्रासा पासून यांचे रक्षणझालें आणि निःशंक
त्या मोत्यांच्या पालखींत बसून सारे ठिकाणीं शिष्य
वर्गीस अद्वैतोपदेश करित संचारही केला आणि अद्वैताची
पुन्हां स्थापना केली हे कलिवर्ष ४१६२ ते ४१९९
म्हणजे ३७ वर्षांपरिच्यंत स्वतंत्राधिकार केला त्या पूर्वी २१
वर्षा पावेतो आपले आश्रम गुरु परमशिर्वेंद्रसरस्वती यांचे
आधीन शिष्यरूपाने वागलेत ई. स. १०९८ ईश्वर नाम
संवत्सर आषाढ शु. १५ रोजी अरुणाचलक्षेत्रीं समाधिस्थ
झालेत ।

४७ सत्तेचाळीसावेपीठस्थ चंद्रशेखरेंद्रसरस्वती यांची जन्म भूमि कुंडानदीचे तीरीं पित्याचें नांव शुकदेव पूर्वा-भ्रवनाम श्रीकंठ जाति द्राविड ब्राम्हण हे सर्वशास्त्रांत प्रवीण होते । जयदेव, मंखण, कृष्णमिश्र । सुहल, आदि, कवींनी आप आपल्या केलेल्या ग्रंथांत यांची फार स्तुति केली आहे कारण ते लोक कांही दिवस संचारांत ही होते यांनी जैनमतस्थ कुमारभूपाल राजाचे सभेत असणारा हेमाचार्य नांवांच्या विद्वनाशी वाद करून त्याचें खंडन केलें हें पाहून जैसिंहभूपाल कुमारभूपाल हे दोघे राजे यांच्या वादावर फारच प्रसन्न होऊन कांहीं दिवस परियंत यांच्या संगे फिरत होते कलिवर्ष ४१९९ ते ४२६७ पावेतो म्हणजे ६८ वर्षे पीठाधिकारी राहून ई. स. ११६६ पार्थिव नाम संवत्सर चैत्र शु. १५ रोजी अरुणाचल येथें समाधी घेतली ।

४८ अट्टेचाळीसावेपीठस्थ अद्वैतानंदबोधेंद्रसरस्वती यां चे दुसरें नांव चिद्विलासेंद्रसरस्वती जन्म भूमी पीनाकिनी तीरावर बापाचे नांव परमेशः पूर्वाश्रम नाम सीतापती यांनी ब्रम्हविद्याभरण विवर्णादि अनेक प्रबंध केले श्री हर्षादि महाकवीला यांनी वादांत जिंकिलें कलिवर्ष ४२६७

ते ४३०१ पावेतो म्हणजे ३४ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १२०० सिद्धार्थीनाम संवत्सर ज्येष्ठ शु. १० रोजी पूजासमयी चिदंबर क्षेत्रांत समाधी घेतली ।

४९ ऐकुणपन्नासावेपीठस्थ— छायावन महादेवेंद्रसरस्वती जन्मभूमी चोळदेशांत (छायावनांत) द्राविड ब्राम्हण-बापाचेंनाव अरुयुत पूर्वाश्रमनाम गुरुमूर्ती हे श्रीविद्येचे उपासक होते यांनी वैदिकाचाराने कोटि होम केलेत यांनी कलिवर्ष ४३०१ ते ४३४८ पावेतो म्हणजे ४७ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १२४७ पराभवनामसंवत्सर कार्तिक वद्य ८ रोजी गरुड नदीचे तीरी समाधी घेतली ।

५० पन्नासावेपीठस्थ जान्हवीचंद्रचूडेंद्रसरस्वती जन्मभूमी गरुडनदीच्यातीरी बापाचें नांव अरुणगिरी पूर्वाश्रमनाम गंगेशः हेही श्रीविद्येचे उपासक असून यांनी वैदिकाचाराने कोटि होमकेले कलिवर्ष ४३४८ ते ४३९८ पावेतो म्हणजे ५० वर्षे पीठाधिकारी राहून ई. स. १२९६ दुर्मुखीनाम संवत्सर ज्येष्ठ शु. ६ रोजी गरुड नदीचे तीरी समाधिस्थ झालेत ।

५१ एकावन्नासावेपीठस्थ विद्यातीर्थेंद्रसरस्वती जन्मभूमी

द्वित्वारण्यांत बापाचें नांव शार्ङ्गपाणी पूर्वाश्रम नांव सर्वज्ञ विष्णू यांनीं सायन्नाचार्य व माधवाचार्य यांना भाष्यशिकेविलें कलिवर्ष ४३९८ ते ४४८६ पावेतो म्हणजे ८८ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १३८४ रक्ताक्षी नाम संवत्सर माघ व ॥ ९ रोजीं हिमालयांत समाधी घेतली । म्हणजे ७३ वर्षे पर्यंत एकाच जागेवर राहून ८ शिष्यांस दिग्विजय करण्या योग्य सकल विद्येंत निपुण केलें नंतर तेथून निघून हिमालयास जातेवेळीं सकलविद्यासंपन्न श्रीकटाक्ष संपादित म्हणजे ज्यांस लक्ष्मी प्रसन्न झाली होती अशे जे विद्यारण्य त्यांस स्वधर्म (आस्तिकधर्म) परिपालनार्थ एक राज्य स्थापित करण्याची आज्ञा देऊन आपण त्या हिमालयाच्या गुहेंत बसून १५ वर्षे पर्यंत तपश्चार्यकेली आणि सर्वशिष्यांच्या सन्मुख या स्थूल शरीरास त्यागून तेजो रूपानें गगनमार्गाने स्वर्गासजातेझाले ।

५२ बावन्नावेपीठस्थ शंकरानंदेंद्र सरस्वती जन्मभूमी चोळदेशांत मध्यार्जुनी कर्नाटक ब्राम्हण बापाचें नांव बालचंद्रदीक्षित पूर्वाश्रमनाम महेशः कर्नाटक देशांत मध्वमत, वीर शैवमताची अति प्रबलता पाहून (ऐकून) विद्यारण्यादि अपित्या आठ शिष्यांस त्या दुर्मतांचे खंडन कर-

ण्यानिमित्त व अद्वैताचे दृढीकरण करण्या निमित्त, आणि शृंगेरी पीठाची मलिनतानाशकरून यापीठास पुनरुत्तेजन देण्या निमित्त यांस शृंगेरी कडे जाण्याची आज्ञा दिली कलिवर्ष ४४८६ ते ४५१८ म्हणजे ३२ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १४१६ दुर्मुख नाम संवत्सर वैशाखशु. ९ रोजी कांची जवळ समाधी घेतली ।

५३ त्रेपन्नावे पीठस्थ पूर्णानंद सदाशिवेंद्रसरस्वती जन्म भूमी नागाराण्य बापाचें नांव नागनाथ पूर्वाश्रम नाम नागाराण्य हे संचार करीत करीत जेह्वां नैपाळास पोहोंचले तेह्वां तेथें दुष्काळ पडला होता पर्जन्य नसल्या कारणानें तेथील जनास फार कष्टहोतें असें पाहून आपल्या तपसामर्थ्याने पर्जन्य वृष्टी केली आणि सर्वजनांस सुखी केलें हा चमत्कार पाहून तेथीलराजांनें यांचा चा चांगला सत्कार-केला हे कलिवर्ष ४५१८ ते ४५९९ पावेतो म्हणजे ८१ वर्षे पीपाधिकारी राहून ई. स. १४७७ पिंगलनाम संवत्सर ज्येष्ठ शु. १० रोजी कांची क्षेत्रांत समाधिस्थ झालेत ।

५४ चौपन्नावेपीठस्थ व्यासाचल महादेवेंद्र सरस्वती जन्मभूमी कांची आंध्रप्रांम्हण बापाचें नांव कामेश्वर पूर्वा-

श्रमनाम कुप्पण्णा मातृनांवा कमलांबा यांनी संचार केला नाहीं व्यासाचलीय नावांचा एकग्रंथ ही केला कलिवर्ष ४५९९ ते ४६०८ पावेतो म्हणजे ९ वर्षे पीठाधिकार-चालवून ई. स. १५०६ अक्षयनाम संवत्सर आषाढ व १ रोजी व्यासाचलांत समाधी घेतली ।

५५ पंचावन्नावेपीठस्थ अरुणगिरी चंद्रचूडेंद्रसरस्वती जन्मभूमी मणिमुक्तानदीच्या तीरीं अश्मशालेंत बापाचें नांव पुरारि पूर्वाश्रमनाम अरुणगिरी आईचेनांव श्रीमती यांनीं आपलें सर्व आयुष्य श्रीचंद्रमौळीश्वराच्या सेवेतच घालविलें कलिवर्ष ४६०८ ते ४६२४ पावेतो म्हणजे १६ वर्षे अधिकार चालवून ई. स. १५२२ सुभानुनाम सं० फा० शु. १६ रोजी कांचींत समाधी घेतली ।

५६ छप्पन्नावेपीठस्थ सर्वज्ञसदाशिवेंद्र सरस्वती बांची जन्मभूमि पिनाकिनीचे तीरावर जाति आंघ्रि ब्राम्हण पित्याचें नांव चिक्कना पूर्वाश्रम नांव बोधेश्वर यांनी संचारांत असतानां प्रवीर सेतु नामक राजास अद्वैतोपदेश केला या उपदेशाने त्यास फार आनंद होऊन त्यानें बांचा (आचार्यांचा) फारच सत्कार केला व शिष्य बनला यांनीं बौध्दर्य आणि पुण्यश्लोक मंजरी असे दोन ग्रंथ

तयार केलेत कलिवर्ष ४६२४ ते ४६३९ म्हणजे १५ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १५३७ तथा विलंबी नाम संवत्सर चैत्र वद्य ८ रोजी श्रीरामेश्वरीं समाधी घेतली ।

५७ सत्तावन्नावेपीठस्थ परमशिवेंद्रसरस्वती जन्मभूमी पंपातीरीं बापाचेंनांव परमेश्वर आंध्र ब्राम्हण पूर्वाश्रम नाम शिवरामकृष्ण हे श्रीविधेचे उपासक होते व शिवयोग नामक योगांत निष्णांत व महा ज्ञानी होते यांच्या केवळ अवलोकनानेंच जनांस ज्ञान उत्पन्न होतें यांचे शिष्य सदाशिवब्रंम्ह नामक ब्राम्हण मुख्य ज्यां वर यांचा पूर्ण अनुग्रह झाला ते जगद्विख्यात झालेत त्यांनीं गुरुस्तुती पर एक ग्रंथहीकेलाआहे त्याग्रंथाचें नांव आत्मविलास ठेविलें आहे कलिवर्ष ४६३९ ते ४६८६ पावेतों म्हणजे ४७ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १५८४ पार्थिवनाम संवत्सर श्रावण शु. १० रोजी श्वेतारण्यांत समाधी घेतली । या समाधिस्थलांत एक शिवालय बांधवून त्यास तंजावरच्या मन्हटीराजानें (शहाजीमहाराजानें) देवालयाच्या पूजे निमित्त एक गांव लावून दिलें जें आजपर्यंत चालत आहे ।

५८ अट्टावभावेपीठस्थ विश्वाधिक आत्मबोधेंद्रसरस्वती जन्मभूमी वृद्धाचल बापाचेंनांव विश्वमखी पूर्वाश्रम नाम विश्वेश्वर आंध्रब्राम्हण हे आसेतु हिमाचल संचार करते वेळीं जनांस अद्वैतोपदेश करीत असत रुद्रभाष्यादि ग्रंथ केले यांनीं गंगातीरीं पुष्कळ दिवसवास केला तेथील शिष्यमंडळीस भाष्यशिकवून परत येते वेळीं कलिवर्ष ४६८६ ते ४७३८ पावेतों म्हणजे ५२ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स १६३६ ईश्वरनामसंवत्सर आश्वीन व ॥ ८ रोजीं गरुड नदीचे तीरीं समाधी घेतली ।

५९ एकुणसाठवेंपीठस्थ भगवन्नामबोधेंद्रसरस्वती जन्मभूमी कांची मंडनमिश्र अग्रहारांत द्राविडब्राम्हण बापाचें नांव केशव पांडुरंग पूर्वाश्रम नाम पुरुषोत्तम कलि प्राबल्यामुळें एकाग्र चित्त करून तपकरणें अशक्य आहे असें जाणून यांनीं नामपारायण (सदा) सर्वदा भक्तिनें ईश्वर नामोच्चारकरणे हेंच कलिमध्ये श्रेष्ठ आहे यांनीं भक्ति मार्गाचा प्रसारकेला यांनीं पुष्कळशे भक्तिमार्ग दर्शक ग्रंथ ही केलेत कलिवर्ष ४७३८ ते ४७९२ पावेतों म्हणजे ५४ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १६९० प्रजोत्पत्ती नाम संवत्सर भाद्रपद शु. १५ रोजीं मध्याचलाजवळ गोविंद

पुर नामक ग्रामांत समाधी घेतली ।

६० साठावेपीठस्थ अद्वयभात्मप्रकाशेंद्रसरस्वती जन्म-भूमी वसिष्ठ नदीचेतीरीं यांची जाति द्राविड ब्राम्हण पित्याचेंनांव परशराम पूर्वाश्रमनाम गोविंद यांनीं केवल दक्षिण देशांतच संचार केला तंजावरच्या मराठे राजाने यांचा सत्कार केला त्याराजाच्याच आश्रयाखालीं या चोळदेशांत वास केला कलिवर्ष ४७९२ ते ४८०४ पावेतों म्हणजे १२ वर्षे पीठाधीश राहून ई. स. १७०२ सुभानुनाम संवत्सर चैत्र वद्य २ रोजीं मद्रास येथें समाधिस्थ झालेत ।

६१ एकसष्टावेंपीठस्थ महादेवेंद्रसरस्वती यांची जन्मभूमी कुशस्थली कर्नाटक ब्राम्हण पूर्वाश्रम नाम नारायण हे केवल तपस्वी होते कलि वर्ष ४८०४ तें ४८३१ पावेतो म्हणजे २७ वर्षे पीठाधिकारी राहून ई. स. १७२९ साधारणनाम संवत्सर ज्येष्ठ शु. ९ रोजीं मद्रास येथें समाधिस्थ झालेत ।

६२ बासष्टावे पीठस्थ चंद्रशेखरेंद्रसरस्वती जन्मभूमि उदयंपाक कर्नाटक ब्राम्हण यांनीं पुष्कळ देशांत संचार केला त्या काळीं मुसलमान राज्याची फार भरभराट पाहून

स्वधर्म रक्षणार्थं कांची क्षेत्राहून निघून संचार करीत अनंतशयन पाळयंकोट, रामनाथपुर, पुडुकोटा इत्यादि संस्थानांत जेथें गेलेत तेथील राजे लोकांनी यांचा योग्य सन्मान केला व पीठाची बचावणी केली जेहां भोडयारु-पाळयं नावाच्या गांवां गेलेत म्हणजे प्रविष्ट झालेत तेहां तेथील राजाने अति श्रद्धा भक्तिनें या पीठाची सेवा केली व या आचार्यांस आपल्या राष्ट्रांतच ठेऊन घेतलें हें वर्तमान तंजावरचे मराठे भोंसल राजा छत्रपती प्रताप सिंहास कळतांच स्वतः आपणच स्वामी महाराजांच्या दर्शना निमित्त तेथें आला व आचार्यांशी आपण माझे राज्यांत च रहावें अशी माझी विनंती आहे त्या राजाची पूर्णश्रद्धा भक्ति पाहून प्रसन्न झाले व त्याससांगितले कीं काशी क्षेत्रा पेक्षांही अधिक महत्त्व आहे अश्या कुंभकोण क्षेत्रांत च आम्ही वास करूं असें निश्चात्मक अभिवचन श्रवण करतांच राजा संतोष पावला व आचार्यांना राहण्यास एक मोठी इमारत तयार लागलीच करविली व त्या मठांत त्यांना ठेऊन आपण सेवेंत तत्पर राहिला व त्या स्वर्चा निमित्त म्हणजे मठाचें व देवाचें इत्यादि स्वर्च सुरळित रीतीनें चालावा म्हणून आचार्यांना कांही गांव अर्पण करिता

झाला जे गांव आज मितीसही चालत आहेत (कायम आहेत) कलिवर्ष ४८३१ ते ४८८३ पावेतो म्हणजे ५२ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १७८९ शुभकृत्नाम संवत्सर पौषवद्य द्वितीया २ रोजी हे आचार्य कुंभकोणासच समाधिस्थ झालेत ।

६३ त्रैसष्टावे पीठस्थ महादेवेंद्रसरस्वती जन्मभूमी कुंभकोण कर्नाटक ब्राम्हण पूर्वाश्रम नाम अण्णू श्रौती हे केवळ योगी राज होते सदोदित योगांतच निमग्न रहात असत एके समयीं असा चमत्कार झाला कीं हे अपल्या योगा सनावरच आरूढ असतानां अदृश्य झालेत । शोधांतीं समजलें कीं उत्तर कावेरीचे उत्तर तीरावर बसले आहेत हे वर्तमान तंजावरचे राजास कळतांच राजा स्वतः त्या ठिकाणी जाऊन त्यांस (आचार्यांस) परत कुंभकोणास आणून पीठावर बसवता झाला कलिवर्ष ४८८३ ते ४९१४ पावेतो म्हणजे ३१ वर्षे पीठस्थ राहून ई. स. १८१२ श्रीमुखनाम संवत्सर आशाढ शु. १२ रोजी कुंभकोणांसच समाधी घेतली ।

६४ चौंसष्टावेंपीठस्थ चंद्रशेखरेंद्रसरस्वती जन्मभूमी कुंभकोण कर्नाटक ब्राम्हण बापाचें नांव अद्ययदीक्षित

पूर्वाश्रम नाम व्यंकटसुब्रह्मण्यदीक्षित हे मंत्र शास्त्रांत प्रवीणहोते जगदंबा प्रत्यक्ष येऊन याशीं भाषण करीत असे परंपरे प्रमाणे (मागील प्रमाणें) यांनीही जंबुकेश्वरीं अखिलांडेश्वरीचे कर्णफूलांत पुन्हां श्रीचक्रोद्धार केला व कांचीक्षेत्रीं कामाक्षीचे देवालय व तेथील चक्राचाही जीर्णोद्धार केला कांचीहून कुंभकोणास आल्या नंतर कांचींत असणारे देवालय व मठ लावारिस स्थितींत होतें तें यांनीं पुनः परत आपल्या ताब्यात घेतलें अर्थात् सरकारांत कळवून सरकारमार्फत त्यावर आपला कब्जा केला ही वार्ता तंजावरचे शिवाजीमहाराजांनां कळतांच त्यांनीही यांचा बहुमान केला कलिवर्ष ४९१४ ते ४९५१ म्हणजे ३७ वर्षे पीठाधिकार चालवून ई. स. १८४९ साधारणनाम संवत्सर कार्तिक वद्य २ तेदिनि कुंभकोणांतच यांनी समाधी घेतली ।

६५ पांसष्टावेपीठस्थ महादेवेंद्रसरस्वती जन्मभूमी चो-
देशांत मध्यार्जुन जाति कर्नाटक ब्राम्हण पित्याचें नांव
शेषाद्रि पूर्वाश्रम नाम महालिंग यांनी सेतु पासून
जगन्नाथा पर्यंत संचार केला नेहमीं श्रीगदंबे प्रीत्यर्थ ब्राम्हण
संतर्पण म्हणजे ब्राम्हण भोजन करीत असत सेतुपती

म्हणजे रामनाथ पुरचा राजा, नवसालपुरचे रामचंद्रमहा-
राज, विजयनगरचा, राजा केरळदेशचा राजा, इत्यादि
राजे लोकांनी या आचार्यांचा बहुत सत्कार केला इतर
मठांपेक्षां हें मठ श्रेष्ठ आहे अश्या लेखाचें एक मानपत्रही
सरकार गवर्नमेंटनें यांस दिलें आहे हे कलिवर्ष ४९५१
तें ४९९१. पावतो म्हणजे ४० वर्षे पीठाधीकार चालवून
ई. स. १८८९ विरोधीनाम संवत्सर फाल्गुन व. ३०
रोर्जी मधुरा जिल्ह्यांत स्रमापनोदन क्षेत्री समाधिस्थ
झालेत ।

६६ सहासष्टावे पीठस्थ चंद्रशेखरेंदसरस्वती जन्मभूमी
क्षीरनदीचें तीरीं उदयंपाक पित्याचें नांव सतारामशास्त्री
मातेचें नांव मंगलम्मा पूर्वाश्रम नाम स्वामिनाथ यांनीं
कुंभकोणचें मठ जीर्णझालें असें समजून त्यास पुनः बांध-
विलें गोश्रीनगरचे महाराज आणि रामनाथपुरचे सेतुपती
या दोघांची यांच्यावर अतिश्रद्धा असे आणि त्या प्रमाणें
यांचा सत्कारही ते दोघे राजे नेहमी भक्तीनें करीत असत
हे संचारांत नेहमी जनांस तत्त्वोपदेश करीत असत हे
कलिवर्ष ४९९१ ते ५००८ म्हणजे १७ वर्षे या पीठावर
अधिकारी राहून ई. स. १७०६ पराभवनाम संवत्सर

माघ व. ८ रोजी कांची समीप कलवा नामक ग्रामी
समाधी घेते झालेत ।

६७ सदुसष्टावे पीठस्थ महादेवेंद्रसरस्वती जन्मभूमि
कावेरी तीरावर त्रिविसल्लूर नांवाचें गांवांत कर्नाटक ब्राह्मण
बापाचें नाम नरसिंह मातेचें नांव लक्ष्मी पूर्वाश्रम नाम
लक्ष्मीनरसिंह हे केवळ योगी होते साः दिवस पीठाधीश्ट
होते कांची समीप कलवा ग्रामांत समाधिस्थ झालेत ।

